

ד. תגובות לדו"ח אונסקו"פ

1. מכתב מאת דוד בן-גוריון אל פולה בן-גוריון*

2.9.1947

פולה יקרה,

אתמול קיבלנו הרפורט המלא של הוועדה. על תוכנו לא אכתוב, כי ודאי נתפרסמה תמציתו בעיתונים. ישיבת הוועד-הפועל שהיתה צריכה להסתיים אתמול - המשיכה. אני דרשתי שהוועד הפועל יגיב מיד על הצעת הוועדה, ויגיד לעם היהודי וגם לעולם מהי עכשיו עמדתנו. ניסחתי שורה של הצעות, ולאחר שנבחננו, תוקנו וצומצמו בוועדה קטנה נתקבלו בהנהלה ובלי ספק יתקבלו בוועד-הפועל. רציתי שנקבל מנדאט ברור לעשות הכול למען שהצעת הרוב תהיה לעובדה. שנגיד זאת בלי תרועות ניצחון ובלי יצירת רושם כאילו הצעת הרוב היא הצעה יהודית. בייחוד נראה לי צורך דחוף ורב להוקיע הצביעות שבהצעות המיעוט, את אופיין האנטי-ציוני והריאקציוני. גם המיעוט מציע, כביכול, "מדינה יהודית", כנראה לצאת ידי חובת הנאום של גרומיקו, שהכיר בזכות העם היהודי למדינה. אבל "מדינה" זו אינה הגשמת הספר. למעשה מדינה ערבית בכל הארץ, הבטחת רוב ערבי, מניעת עלייה יהודית ואיסור על היהודים להתיישב ברוב שטחי המדינה הפדראלית. המיעוט משתמש הרבה בפרזיאולוגיה של השומר הצעיר ומגנס, אולם רק למען כסות על התוכן האנטי-ציוני שבהצעותיהם המעשיות. לא פעם הזהרתי בוויכוחים את אנשי השומר הצעיר שהגויים יקבלו מדבריהם רק את השלילה - הנימוקים נגד מדינה יהודית ולא התוכן הציוני שהם מנסים להכניס לפורמולה של מדינה דו-לאומית וזהו הדבר שקרה ויש לדעתי צורך רב לחשוף בפני דעת-הקהל את התוכן הלאומי של הצעות המיעוט.

איננו יודעים אם הציר היוגוסלבי עשה את מה שעשה על-פי הוראות ממוסקבה - או על דעת עצמו. אם מוסקבה עומדת מאחורי הצעות אלה - יש להצטער

---

* מתוך: Yehoshua Freundlich (ed.), *Political Documents of the Jewish Agency*, vol. 2, Jerusalem: Hassifriya Haziyonit, 1996-1998, pp. 618-619. אנו מודים לגנן המדינה בכלל ולד"ר יהושע פרוינדליך בפרט על הפנייתנו לפריט זה ועל הרשאת הפרסום שנתנו לנו.

על כך הרבה מאוד.¹ באסיפת האו"ם נדע אולי. אולם השאלה העיקרית היא – מה היא ומה תהיה עמדת אמריקא, וכאן יש מקום לדאגה רבה מאוד. הודעתו של סילבר לפני צאתו לישיבת הוועד-הפועל, שאמריקא מוסיפה לתמוך במדינה יהודית נעשתה בקלות דעת ובנאומי בוועד-הפועל הבעתי את חרדתי ליחסה של ממשלת אמריקא. אמריקא בנידון זה פירושה איש אחד – מארשאל, המזכיר של ה"State Department. עד כמה שאני יודע עליו – אישיות גדולה, גם מבחינה אינטלקטואלית וגם מבחינה מוסרית. איש עצמאי, רציני; לא "פוליטישן". שוקל ובוחר כל דבר לגופו לאחר עיון רב ומתוך ידיעה ואינפורמציה מקפת, כמצביא רב אחריות.

בלי עזרה אקטיבית ונאמנה של אמריקא אין להצעות הרוב, לדעתי, כל סיכוי לקבל שני שלישים באסיפה או להתקבל בכלל. משרד החוץ הבריטי יתייחס, בלי ספק, באיבה להצעת הרוב, אם כי אין הם דורשים חיסול מידי של השלטון הבריטי ופינוי מידי של הצבא הבריטי.

בווין משוגע בשנאתו ליהודים ולציונים. פקידי משרד החוץ יעשו, בלי ספק, הכול למען סכל תכנית הרוב. כוחם ויכולתם אינם קטנים, למרות המשבר שעובר על אנגליה. ורק בהתערבותה הנמרצת של אמריקא ייתכן שתכנית הרוב תתקבל ותתגשם – כי החלטה באסיפת U.N. בלבד לא תספיק. ברור שאנגליה [לא]* תרצה להוציא לפועל תכנית זו, ובלי עזרת אמריקא ואחריותה לא תעשה זאת, גם אם בראש משרד החוץ יעמוד איש אחר, ולא בווין.

התיתן אמריקא את עזרתה? זוהי השאלה. יש לי ספקות קשים בנידון זה ואף-על-פי-כן – עלינו לעשות עכשיו כל המאמצים למען נקבל עזרה זו. הגשמת תכנית הרוב – עם כל חסרונותיה – זוהי באמת אתחלתא דגאולה, ויותר מאתחלתא.

אולם יהיה מה שיהיה גורל התכנית באסיפת האו"ם ולאחריה – יש חשיבות רבה בעצם קבלת התכנית על ידי ועדה בינלאומית והחשיבות היא כפולה: (1) הכרזה על מדינה יהודית; (2) הצעת כל הנגב למדינה היהודית. גם ההצעה על עלייה יש בה חיוב לא קטן. יש גם פגם קשה בהצעות הרוב – לא רק הוצאת ירושלים והגליל המערבי – אלא ההצעה שחוק הקרקע יתבטל רק בשטח המוצע

1. Esprein raised this subject in his meeting with members of the Soviet embassy staff in Wash-ington (see No. 303). Bruslov argued that the fact that the Yugoslav representative supported the minority recommendations while the Czechoslovak delegate voted with the majority showed that the governments represented on the Committee enjoyed full liberty of decision

* במקור לא מופיעה המילה 'לא', אולם אנו סברנו שהיא נחוצה להבנת המשפט.

ליהודים. השארת חוק הקרקע באיזה חלק שהוא מן הארץ זוהי מתן סמכות בינלאומית לאפליה גזעית נגדנו.

אולם התכנית בכללה היא ניצחון מוסרי (כי מניצחון מעשי עדיין אנו רחוקים, ואולי רחוקים מאוד!) לציונות. אני מתאר לי השמחה ומובטחני שהיתה שמחה גם בכל קיבוצי השומר הצעיר ובקרב חברי סיעה ב', אבל אני חושש שיש שמחה יותר מדי - כי לפי שעה אין זו אלא הצעה לאו"ם. מה תחליט אסיפת או"ם? ואם תחליט - מה יהיה גורל ההחלטה?

המרחק לניצחון מעשי הוא רב. בכל אופן מצבנו לא הורע על ידי ועדה זו. אולם יש צורך עכשיו לעמוד על משמר הביטחון, ביתר שאת מאשר עד עכשיו... אני יוצא רק מחר לפריס. ישיבת הוועד הפועל תסתיים כנראה היום, וההנהלה תשב במשך הלילה.

בפריס אהיה רק ארבעה ימים, וביום השני הבא (8 בספטמבר) אני טס מגנף ללוד.

אני מקווה שאמצא אותך בריאה ושלמה.

חנה סנה עודנה מחפשת חלוק בשבילך - לפי שעה לא מצאה עדיין.

שלום רב ונשיקות.